

RĂSPUNSURILE COMISIEI EUROPENE LA RAPORTUL SPECIAL AL CURȚII DE CONTURI EUROPENE:

„SPRIJINUL FSE PENTRU COMBATerea ȘOMAJULUI DE LUNGĂ DURATĂ: MĂSURILE TREBUIE SĂ FIE MAI BINE DIRECȚIONATE, PERSONALIZATE ȘI MONITORIZATE”

SINTEZĂ

I. Sprijinirea persoanelor, inclusiv a persoanelor dezavantajate, cum ar fi șomerii de lungă durată, se află în centrul misiunii Fondului social european, astfel cum se prevede la articolul 3 din Regulamentul aferent pentru perioada 2014-2020.

Concluzia Consiliului din 2016 privind integrarea șomerilor de lungă durată pe piața muncii a subliniat rolul esențial al Fondului social european (FSE) ca principal instrument financiar al Uniunii pentru combaterea șomajului de lungă durată.

La nivelul UE, statele membre au convenit asupra Pilonului european al drepturilor sociale, care cuprinde principiile și drepturile esențiale pentru piețe ale muncii echitabile și funcționale și care prevede în mod explicit că orice persoană are dreptul la asistență rapidă și adaptată pentru îmbunătățirea perspectivelor de încadrare în muncă (principiul 4), reafirmând astfel elementele-cheie ale recomandării.

Începând din 2014 și până la sfârșitul anului 2020, FSE și Inițiativa privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor au sprijinit 5,9 milioane de șomeri de lungă durată, îndeplinindu-și astfel misiunea și oferind noi oportunități persoanelor celor mai îndepărtate de piața muncii.

IV. Prioritatea de investiții a Fondului social european (FSE) „Accesul la locuri de muncă pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă și pentru persoanele inactive, inclusiv pentru șomerii pe termen lung și pentru persoanele îndepărtate de piața muncii, inclusiv prin inițiative locale de angajare și sprijin pentru mobilitatea forței de muncă” (prioritatea de investiții 8.i) este singura care se referă în mod explicit la șomerii de lungă durată. Cu toate acestea, este, de asemenea, important să se sublinieze prioritatea de investiții 9.i. – „Incluziunea activă, inclusiv în vederea promovării egalității de șanse, a participării active și a îmbunătățirii capacității de inserție profesională”. Această prioritate de investiții a jucat, de asemenea, un rol esențial în abordarea nevoilor acestui grup-țintă, în special prin intervenții integrative care implică atât măsuri de activare, cât și furnizarea de servicii de facilitare, cum ar fi locuințele, asistența socială și asistența medicală. Comisia observă că, la momentul auditului, 1,6 milioane de șomeri de lungă durată beneficiaseră de sprijin în cadrul priorității de investiții 8.i și încă 1,8 milioane beneficiaseră de sprijin în cadrul priorității de investiții 9.i.

VI. FSE este principalul instrument al bugetului UE pentru investiții în oameni. Cu toate acestea, statele membre sprijină, de asemenea, șomerii, inclusiv șomerii de lungă durată, prin măsuri și programe naționale.

În momentul negocierii programelor FSE pentru perioada 2014-2020, Comisia a încurajat ferm statele membre să selecteze prioritățile de investiții cele mai adecvate pentru a aborda provocările identificate în recomandările specifice fiecărei țări. De asemenea, Comisia a sugerat ca statele membre să aloce o masă critică de finanțare FSE pentru aceste provocări, considerate a fi cele mai relevante.

VII. Abordarea individuală este un element fundamental al Recomandării Consiliului către statele membre din 15 februarie 2016 privind integrarea șomerilor de lungă durată pe piața muncii. Deși, pentru a răspunde nevoilor șomerilor de lungă durată, Comisia promovează utilizarea unei abordări individualizate, care a reprezentat o cerință pentru Inițiativa privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor, aceasta nu a fost o cerință pentru finanțarea FSE.

VIII. În perioada 2014-2020, s-a acordat o atenție deosebită atingerii unui echilibru adecvat între o sarcină administrativă rezonabilă și cerințele de monitorizare. Pentru a obține date relevante și mai complete, au fost introduse unele elemente noi în cadrul de monitorizare și evaluare. Printre aceste noi elemente se numără indicatorii comuni de realizare și de rezultat, fapt care a contribuit la reducerea sarcinii administrative și la facilitarea agregării și a obținerii unor date mai fiabile.

IX. Prima liniuță - Comisia acceptă recomandarea.

În momentul negocierii programelor, Comisia va reaminti necesitatea de a viza într-o mai mare măsură șomerii de lungă durată din statele membre și din regiunile unde șomajul de lungă durată este încă ridicat.

A doua liniuță - Comisia acceptă recomandarea.

Comisia va oferi sprijin statelor membre cu privire la modul de asigurare a unei abordări individualizate atunci când pun în aplicare măsuri de activare pentru șomerii de lungă durată în contextul Comitetului FSE +.

A treia liniuță - Comisia acceptă această recomandare.

Aceste evaluări vor analiza o serie de grupuri-țintă, inclusiv cel a șomerilor de lungă durată, în raport cu toate obiectivele tematice, dat fiind că toate acestea joacă un rol în succesul operațiunilor care vizează șomerii de lungă durată sau alte grupuri dezavantajate. Acolo unde se va putea, vor fi identificate bunele practici, iar Comisia și Statele membre vor întreprinde împreună „acțiuni de răspuns”.

INTRODUCERE

03. Din evaluarea trimestrială „Evoluția ocupării forței de muncă și a situației sociale în Europa” din septembrie 2021 reiese că economia și piața muncii din UE au început să se redreseze după efectele pandemiei de COVID-19, înregistrându-se niveluri de ocupare a forței de muncă și de șomaj apropiate de cele dinaintea crizei.

23. Prioritatea de investiții a FSE „Accesul la locuri de muncă pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă și pentru persoanele inactive, inclusiv pentru șomerii pe termen lung și pentru persoanele îndepărtate de piața muncii, inclusiv prin inițiative locale de angajare și sprijin pentru mobilitatea forței de muncă” este singura care se referă în mod explicit la șomerii de lungă durată. Cu toate acestea, este important să se sublinieze faptul că prioritatea de investiții „Incluziunea activă, inclusiv în vederea promovării egalității de șanse, a participării active și a îmbunătățirii capacității de inserție profesională” a jucat un rol esențial în abordarea nevoilor acestui grup-țintă.

Comisia observă că, la momentul auditului, 1,6 milioane de șomeri de lungă durată beneficiaseră de sprijin în cadrul priorității de investiții 8.i. și încă 1,8 milioane beneficiaseră de sprijin în cadrul priorității de investiții 9.i (incluziune socială).

25. Statele membre au sprijinit șomerii de lungă durată prin fie prin prioritatea de investiții 8.i, fie prin alte priorități. Având în vedere cerințele privind concentrarea tematică, unele state membre au decis, de asemenea, să soluționeze acest gen de provocări cu finanțare națională.

Investițiile necesare pentru incluziunea socială a șomerilor de lungă durată pot fi, de exemplu, sprijinite în cadrul obiectivului tematic 9.

În cadrul acestui obiectiv tematic, statele membre au, de exemplu, posibilitatea de a sprijini parcursuri integrate care combină diferite forme de măsuri privind capacitatea de inserție profesională, cum ar fi sprijinul individualizat, consilierea, orientarea, accesul la educație și formare generală și profesională, precum și accesul la servicii, în special la servicii de sănătate și sociale, la servicii de îngrijire a copiilor și la servicii de internet.

28. După cum se arată în cel de al doilea raport privind punerea în aplicare, Instrumentul european de sprijin temporar pentru atenuarea riscurilor de șomaj într-o situație de urgență a reușit să atenueze impactul socioeconomic grav produs de pandemia de COVID-19. Se estimează că măsurile naționale privind piața forței de muncă sprijinite de SURE au redus șomajul cu aproape 1,5 milioane de persoane în cele 19 state membre beneficiare în 2020. La 4 martie 2021, Comisia a prezentat o Recomandare referitoare la un sprijin activ eficace pentru ocuparea forței de muncă în urma crizei provocate de pandemia de COVID-19 (EASE). Aceasta prezintă o abordare strategică în vederea unei tranziții progresive de la măsurile de urgență luate pentru menținerea locurilor de muncă în perioada pandemiei către noile măsuri necesare pentru o redresare generatoare de locuri de muncă. Prin această recomandare (EASE) statele membre sunt invitate să utilizeze fondurile UE disponibile, inclusiv noile resurse puse la dispoziție prin intermediul programului NextGenerationEU – în special Mecanismul de redresare și reziliență și REACT-EU (Asistență de redresare pentru coeziune și teritoriile Europei).

29. Prin inițiativele pentru investiții ca reacție la coronavirus (CRII și CRII +) urmate de REACT-EU, Comisia și-a demonstrat capacitatea de a reacționa în fața unei crize sociale, economice și sanitare fără precedent, precum și de a propune soluții pe termen scurt, mediu și lung în vederea soluționării acestora.

De exemplu, în ceea ce privește Slovacia, cifra de „peste 1 miliard de EUR” acoperă și resursele legate de COVID-19 CRII + (resurse realocate din Fondul european de dezvoltare regională) ca răspuns la pandemii, pentru a finanța schemele de muncă pe termen scurt.

Înainte de COVID-19, a existat o finanțare din partea Uniunii în valoare de 796 de milioane EUR în cadrul obiectivului tematic 8.

OBSERVAȚII

37. Comisia observă că, la momentul auditului, 1,6 milioane de șomeri de lungă durată beneficiaseră de sprijin în cadrul priorității de investiții 8.i și încă 1,8 milioane beneficiaseră de sprijin în cadrul priorității de investiții 9.i (incluziunea socială).

38. Pentru perioada 2021-2027, Comisia își propune excluderea creării temporare directe de locuri de muncă de către autoritățile locale, cu excepția cazului în care aceasta este însoțită de o componentă de actualizare a competențelor.

40. Statele membre au avut posibilitatea de a face față provocărilor identificate în documentele de poziție ale țării fie prin finanțare din partea UE, fie prin finanțare națională.

41. Comisia și colegiitorii nu au considerat necesară crearea, în legislația privind fondurile structurale și de investiții europene (fondurile ESI) pentru perioada 2014-2020, a unei priorități de investiții specifice pentru șomerii de lungă durată, unul dintre motive fiind și evitarea unei complexități inutile.

Începând din 2014 și până la sfârșitul anului 2020, FSE și Inițiativa privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor au sprijinit 5,9 milioane de șomeri de lungă durată, îndeplinindu-și astfel misiunea și oferind noi oportunități persoanelor celor mai îndepărtate de piața muncii.

45. Prin Recomandarea Consiliului privind Garanția pentru tineret consolidată din 2020, statele membre s-au angajat să pună un accent specific pe sprijinirea tinerilor celor mai îndepărtați de piața muncii, reducând riscul de efect de „cernere”.

46. Comisia este conștientă de acest risc și monitorizează în continuare situația pentru a detecta eventualele indicii ale producerii unui astfel de efect.

47. Până la sfârșitul anului 2020, FSE și Inițiativa privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor asiguraseră sprijin pentru 5,9 milioane de șomeri de lungă durată, la nivelul tuturor priorităților sale de

investiții. Doar 35% dintre șomerii de lungă durată au beneficiat de sprijin în cadrul priorității de investiții „accesul la locuri de muncă”.

48. FSE este principalul instrument al bugetului UE pentru investiții în oameni. Cu toate acestea, statele membre sprijină, de asemenea, șomerii, inclusiv șomerii de lungă durată, prin măsuri și programe naționale.

La negocierea programelor FSE pentru perioada 2014-2020, Comisia a încurajat ferm statele membre să selecteze prioritățile de investiții cele mai adecvate pentru a aborda provocările identificate în recomandările specifice fiecărei țări. De asemenea, Comisia a sugerat ca statele membre să aloce o masă critică de finanțare FSE pentru aceste provocări, considerate a fi cele mai relevante.

49. Comisia este de părere că FSE este un instrument eficace de sprijinire a persoanelor mai îndepărtate de piața muncii. Aproape 75 % din numărul total de participanți sprijiniți prin FSE erau șomeri, șomeri de lungă durată sau persoane inactive.

50. Programarea este un exercițiu complex, deoarece trebuie să facă față unui număr mare de provocări la nivelul statelor membre.

În țări precum Irlanda, finanțarea UE reprezintă mai puțin de 3 % din finanțarea publică. Astfel, Comisia trebuie să facă niște alegeri strategice în materie de finanțare, care, pe lângă condițiile de reglementare aplicabile în acest caz, se bazează, de asemenea, pe principiul „celui mai bun raport calitate-preț”. În Irlanda, operațiunea care a vizat șomerii pe termen lung a fost pusă în aplicare cu ajutorul finanțării de la nivel național. Prin urmare, șomerii pe termen lung nu au avut de suferit de pe urma deciziei de retragere a proiectului din program.

În ceea ce privește Italia, sprijinul a fost și este semnificativ. Până în prezent (31.12.2020), în cadrul diferitelor priorități de investiții ale inițiativei privind FSE și ale Inițiativei privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor au participat mai mult 1,1 milioane de șomeri pe termen lung (1 108 308), ceea ce reprezintă un număr important.

În plus, statele membre pot decide să sprijine mai degrabă unele provocări majore cu finanțare națională decât cu finanțare din partea UE. Finanțarea FSE ar trebui privită ca parte a unei strategii de investiții mai ample.

57. Comisia și statele membre au considerat că, în marea majoritate a cazurilor, nu era necesară o modificare a programului pentru a da curs recomandării, deoarece prioritățile de investiții relevante erau deja selectate în aproape toate statele membre.

65. Sistemul comun de indicatori al FSE a trebuit să echilibreze principalele nevoi de informații la nivelul UE cu costul producerii informațiilor și, prin urmare, în negocierile cu statele membre nu s-a regăsit o defalcare pe grupuri-țintă.

Cei 32 de indicatori comuni ai FSE (dintre care 12 sunt utilizați și pentru Inițiativa privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor) sunt raportați pentru toate prioritățile de investiții și pentru toate operațiunile. Această abordare asigură informații universale și comparabile cu privire la realizarea întregului fond.

În cazul Regulamentului FSE + pentru perioada 2021-2027 s-a reținut abordarea indicatorilor comuni de rezultat care se concentrează pe principalul tip de rezultate (nedefalcați pe grupuri-țintă).

68. A se vedea răspunsul Comisiei la punctul 65.

73. Comisia intenționează să efectueze evaluări suplimentare ale sprijinului FSE acordat șomerilor de lungă durată în următorii ani, după încheierea perioadei 2014-2020, în plus față de cele două studii menționate de CCE.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

78. A se vedea răspunsul Comisiei la punctele 65 și 68.

Recomandarea 1 – Să se direcționeze sprijinul FSE pentru „accesul la locuri de muncă” către șomerii de lungă durată acolo unde rata șomajului de lungă durată este crescută

Comisia acceptă recomandarea.

În momentul negocierii programelor, Comisia va reaminti necesitatea de a viza într-o mai mare măsură șomerii de lungă durată din statele membre și din regiunile unde șomajul de lungă durată este încă ridicat.

Recomandarea 2 – Sprijinul acordat de FSE pentru „acces la locuri de muncă” să fie legat de abordarea individualizată a problemei șomerilor de lungă durată

Comisia acceptă recomandarea.

Comisia va oferi sprijin statelor membre cu privire la modul de asigurare a unei abordări individualizate atunci când pun în aplicare măsuri de activare pentru șomerii de lungă durată în contextul Comitetului FSE +.

Recomandarea 3 – Să se evalueze rezultatele obținute ca urmare a sprijinului FSE pentru „acces la locuri de muncă” prin raportare la șomajul de lungă durată

Comisia acceptă recomandarea.

Aceste evaluări vor analiza o serie de grupuri-țintă, inclusiv cel a șomerilor de lungă durată, în raport cu toate obiectivele tematice, dat fiind că toate acestea joacă un rol în succesul operațiunilor care vizează șomerii de lungă durată sau alte grupuri dezavantajate. Acolo unde se va putea, vor fi identificate bunele practici, iar Comisia și Statele membre vor întreprinde împreună „acțiuni de răspuns”.